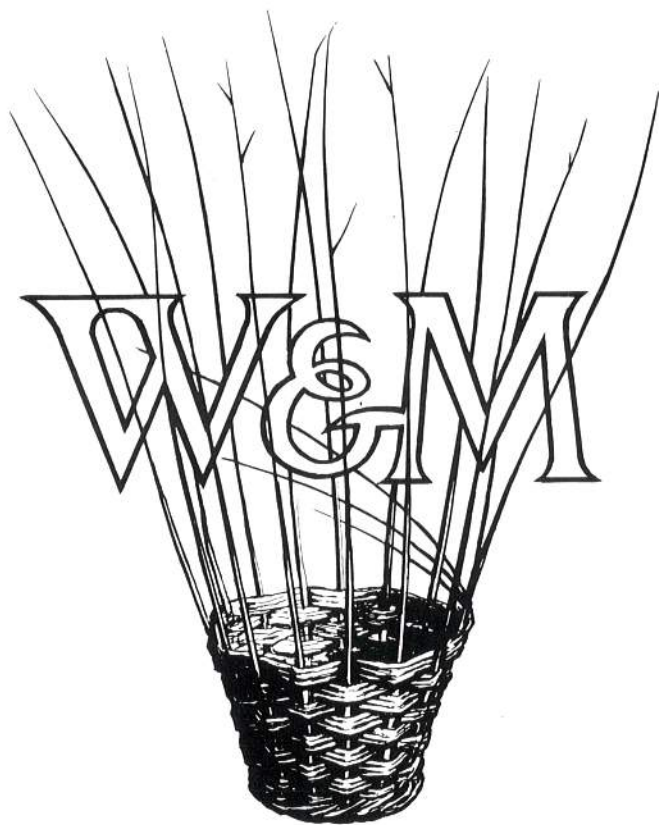

WILG & MAND

1993 - 4

WILG & MAND

Doelstellingen Stichting Wilg & Mand

- Nieuwe perspectieven zoeken en creëren voor het Nederlandse mandenmaatwerk binnen de potentiële afzetgebieden.
- Behoud van het veelzijdige vlechtvakmanschap: o.a. door het uitgeven van handboeken en het stimuleren van cursussen.
- Behoud van de vak kennis betreffende de griendteelt en bevordering van een goed evenwicht tussen vraag en aanbod.
- Het initiëren en begeleiden van onderzoek/studies binnen het wilg-en-mand vakgebied.
- Het via een speciaal fonds aanschaffen van materiaal met een historische waarde: vlechtwerk, gereedschappen, boeken e.d.
- Het interesseren van zoveel mogelijk Nederlanders (incl. de overheid) voor de activiteiten van de Stichting Wilg & Mand.

Minimumdonatie: f 20,- per jaar

Donateurs ontvangen de bulletins gratis

Stichtingsbestuur:

Voorzitter : H.P. Verboord
Secretaris : C. Tutein Nolthenius
Penningmeester: A.D. van 't Hoog
Leden : P. Craenen, B. van Halen, J. Schilder

Bulletin-redactie:

A.D. van 't Hoog (tel. 05783-1346), G.M. Pot-van Regteren Altena,
C. Tutein Nolthenius.
Bijdragen voor het bulletin kunt u sturen naar het secretariaat.
Bij voorkeur getypt of in goed leesbaar handschrift.

Redactiesecretariaat, administratie en advertenties:

Van Heemstralaan 35, 6814 KB Arnhem, tel. 085-516507

Verzending bulletin:

W. van der Steeg te IJsselstein

Penningmeester Stichting Wilg & Mand, Veessen:

tel: 05783-1346

Girorekening: 26 95 726

Bankrekening: 41 89 09 083, ABN-AMRO Bank, Heerde

Informatie en administratie cursussen:

Mw. C.M. Kuijpers-Zegers, Sarinkdijk 1, 7255 MS Hengelo (Gld)
tel. 05753-7481

Werkgroep Vaktaalonderzoek: voorlopig Mevrouw G.M. Pot-van
Regteren Altena, Gortersweg 14, 1871 CC Schoorl,
tel. 02209-1502

Werkgroep Mandenmuseum: J. Overes, Utrechtsestraat 18,
3401 CV IJsselstein, tel. 03408-87450

Werkgroep Cursussen: G. Rijken, Drieboomlaan 77, 1624 BC Hoorn,
tel. 02290-18295

Werkgroep Materiaalvoorziening: B. van Halen, Velddijksestraat
6627 KE Maasbommel, tel. 08876-2212

Uitgave: Wilg & Mand. Verschijnt viermaal per jaar.

Twaalfde jaargang, 1993 nr. 4

Drukkerij: A.J. van Midden, Dorpsplein 220, 3405 BJ Benschop

DE BESTUURSSAMENSTELLING

Na ruim een jaar zitting te hebben gehad in het bestuur van onze Stichting heeft Ben Braster bedankt voor zijn lidmaatschap.

Direct daarna heeft ook donateur Wim van der Zande (thans werkzaam in Basel) bedankt. Niet dat Ben geen tijd had of anderszins, maar hij heeft net als Wim hele andere ideeën over onze bestuursstructuur en de manier van besturen van onze Stichting.

Hun ideeën staan soms zelfs haaks op die van de overige bestuursleden en ook is er veel kritiek op de redactie van het Bulletin. Zij vinden het een hobby-achtige benadering - mandenmaken als vrijetijdsbesteding - en gebrek aan vakmanschap en kwaliteitsgevoel.

Het bestuur is van mening dat de Stichting Wilg & Mand, een "algemeen nutbeogende instelling" moet blijven.

Hiernaast kan heel goed de Nederlandse Mandenmakersvereniging, opgericht in 1989, waarvan Wim en Ben resp. voorzitter en secretaris zijn en die gericht is op behartigen van de belangen van een bepaalde beroepsgroep, bestaan.

Het bestuur staat open voor kritiek, maar ontvangt dan wel graag suggesties voor uitvoerbare alternatieven.

Als voorbeeld kan worden genoemd de reorganisatie zoals Willeke Wendrich die vorm heeft gegeven, waardoor er met succes werkgroepen in het leven zijn geroepen.

Dat er thans een groeiend aantal cursisten, beginnelingen en gevorderden, in Nederland is wil zeker niet zeggen dat er nu al meer volleurde mandenmakers zijn. Een heel enkele van hen zal zich misschien tot mandenmaker ontwikkelen en mogelijk cursusleider worden. Maar het betekent wel dat een groeiend aantal Nederlanders weer aandacht krijgt voor het ambacht en mandwerk met andere ogen is gaan bekijken.

Het proces heeft echter veel tijd nodig en op dit ogenblik wordt nog niet altijd begrepen, dat zo iemand zich met zò iets onbelangrijks bezighoudt.....!

Het bestuur schuwt geen bemerkingen op zijn functionneren en staat open voor kritiek. Maar ongefundeerde aanvallen en kwetsende brieven bereiken het tegendeel.

Dat de wegen van Ben en Wim, beide ontegenzeggelijk goede vakmensen, en die van ons scheiden is jammer, maar in de ogen van de overige bestuursleden onvermijdelijk.

Het bestuur hoopt in de ontstane vacature spoedig te voorzien.

VLECHTCURSUSSEN

Deze lijst geeft weer een heel aantal mogelijkheden om op vele verschillende plaatsen in het land te leren vlechten.

Veel van deze cursussen zijn al voor meer dan de helft volgeboekt met cursisten die een vervolg aan hun vorige cursus willen geven. Snel aanmelden kan teleurstelling voorkomen.

Speciaal aandacht voor de Noord-Hollandse vlechtdagen; géén les, maar flink oefenen en van elkaar leren.

Wie heeft hier ook belangstelling voor, maar dan op een andere plaats (dichter bij huis) en op andere dagen?

Als er belangstelling is wordt er geholpen dit te organiseren.

Gaarne bericht aan Maria Kuijpers.

Warnsveld: Tonny Gerfen geeft 10 avonden cursus, maandag/dinsdag.

Inlichtingen bij Mevrouw Wagenvoort, tel. 05752-1378.

Aanvang van deze cursus is op 6 december.

Amsterdam: aan de Volksuniversiteit van Amsterdam op de "Doe het zelf school", Keizersgracht 18-sous, geeft José Schilder een cursus van 6 donderdagmiddagen, van 6 januari t/m 10 februari en 6 dinsdagmiddagen van 5 april t/m 10 mei 1994. Steeds drie uur achtereen. Opgeven aan de Volksuniversiteit, tel. 020-6261626.

IJsselstein: half januari start op donderdagavond weer een serie van 10 cursusavonden. Enkele plaatsen zijn nog beschikbaar.

Aanmelden: tel. 03408-87662.

Schoorl: bij de Stichting Sociaal Cultureelwerk, Damweg 7, wordt door José Schilder in gebouw "De Oorsprong" in Schoorl op 10 woensdagavonden, beginnende eind januari 1994, een cursus mandenmaken verzorgd.

Aanmelden: tel. 02209-2672.

Arnhem: naar alle waarschijnlijkheid zal Tonny Gerfen in begin januari weer een weekse-avondcursus in Volksuniversiteitsverband gaan geven in "De Coehorn" in Arnhem.

Noord-Holland: plaats Agrarische School, Elzenlaan 2, Grootebroek. Er worden 2 mandenvlechtdagen georganiseerd. Geen les gegeven, maar iedere deelnemer maakt een mand voor zichzelf. Je moet dus al een cursus gedaan hebben. De voordelen van een vlechtdag zijn vorig jaar al gebleken: je kan nog eens vragen hoe die rand of kim ook alweer moest. Ook kan het vlechtmateriaal gezamenlijk worden aangeschaft en geweekt.

De data zijn: zaterdag 22 januari, 9.30 uur tot ca 16.30 uur en
zaterdag 19 maart, 9.30 uur tot ca 16.30 uur.

Zelf brood meenemen en, als je hebt, gereedschap.

Opgeven bij Bert Balk, tel. 02290-62209.

Maartensdijk: in jan.febr. en maart zal Jan de Vos 2-daagse cursussen (op vrijdag en zaterdag) geven. 14 en 15 jan.; 4 en 5 febr. 4 en 5 mrt. Informatie en opgave: Marian van Voorst-van Brenk, tel. 03461-3746.

Schoonoord: museum "Zeven Marken".

Hier wordt nog aan gewerkt.

Dordrecht: boerderij "Jong Dordrecht". Weekcursus van 2 t/m 6 mei.

Docente: José Schilder.

Lesgeld: f 225,-.

Hilversum: Staatsbosbeheer 't Laar. Weekcursus waarvan de datum nog niet bekend is. Overnachtingsmogelijkheid in slaapzalen van de accommodatie of op de camping.

Docente: José Schilder.

Lesgeld: f225,-, dit is exclusief overnachtingen en maaltijden.

Frankrijk: L'Herault, Vannerie Heeroma, Le Pradal.

Cursusmogelijkheden tussen pasen en half september. Minimaal 3 deelnemers, maximaal 5. De cursussen worden gegeven door Wim Heeroma, al sinds 15 jaar mandenvlechter.

De cursus is van maandag t/m vrijdag van 9.00-12.30 uur.

's Middags kan men de mooie omgeving gaan verkennen.

Arnhem: omgeving/Doetinchem

Data: 25 t/m 29 juli 1994 en

22 t/m 26 augustus 1994

Docent: Arie van 't Hoog

Lesgeld: f 225,-

Enkhuizen: Zuiderzee Museum

Data: 1 t/m 5 augustus 1994,

8 t/m 12 augustus 1994 en

15 t/m 19 augustus 1994 (gevorderden)

Docent: Tonny Gerfen

Overnachtingsmogelijkheid op de naast het museum gelegen camping.

Lesgeld: f225,-

Voor meer informatie of opgave voor bovengenoemde cursussen waarbij geen adres staat kan men bellen naar Mevrouw C.M. Kuijpers-Zegers Veeckens, Sarinkdijk 1, 7255 MS Hengelo (Gld.), tel. 05753-7481.

OPENINGSWOORD VAN DE VOORZITTER

Welkom

Ruime belangstelling, óók uit België en Frankrijk.

Die belangstelling vinden we ook terug in de toenemende activiteiten van de werkgroepen.

Daar is een gestage vooruitgang. We kunnen vernoemen:

- . het verzamelen van oude manden. Het heeft soms iets weg van sprokkelen, maar u hebt in het Bulletin kunnen lezen dat het lukt, mede dank zij de activiteit van Peelen.
- . het verzorgen van promotie van W & M op braderieën en demonstraties.
- . de verzorging van cursussen.
- . het uitbrengen van een nieuw informatieboekje, ontworpen door Janneke Lub.
- . de registratie van museumbestanden.

Voor wat de cursussen en de museumregistratie betreft volgt nog een toelichting van enkele leden van de betreffende werkgroepen.

Het thema van deze donateursdag is CREATIVITEIT.

Wij prijzen ons gelukkig Jac. van Someren en Sietzema in ons midden te hebben. Op de eerste plaats vanwege de diaserie van het werk van Jac. van Someren. Hij geeft er zijn toelichting bij. En op de tweede plaats voor de samenwerking van Van Someren en Sietzema om met een flink aantal van u straks actief bezig te zijn met KUNSTWERKEN VAN WILG.

Met genoegen valt te constateren dat onder de donateurs geen enkele schroom bestaat om met "KUNST", m.a.w. met creativiteit, om te gaan.

De vraag dringt zich op: is kunst, waar creativiteit nu eenmaal mee verbonden is, weggelegd voor enkele begaafden?

Misschien is het goed de gedachten eens te laten gaan over het thema "CREATIEF DENKEN". Het creatief denken gaat vooraf aan de verwerkelijking of concretisering in materiële zin van de ideeën en denkbeelden.

Hoe zouden we ons nu moeten opstellen tegenover het begrip "CREATIEF DENKEN"?

Om te beginnen er op zijn minst niet sceptisch, onwennig of zelfs angstig tegenover te staan. We hoeven ons zeker niet te laten afschrikken, want er is al heel wat wetenschappelijk onderzoek gedaan waaruit is gebleken dat creativiteit een algemeen menselijke eigenschap is die ieder van ons kan ontwikkelen.

Helaas legt onze westerse cultuur heel sterk de nadruk op het logisch en kritisch rationeel denken en dat betekent het onderdrukken van het creatief denken. Een gevolg van die westerse instelling is

als hij niet wil staan
dan maar hangen, zegt Palmans

dan ook dat veel mensen denken zien als een uitsluitend rechtlijnig proces. Niet voor niets luidt een bekende slogan dan ook "Geef mij de feiten en ik kom tot een logische conclusie".

U begrijpt dat dit een enorme beperking is van de mogelijkheden van ons denken. Op die manier krijgt de creatieve exploratie geen schijn van kans! En die is juist zo broodnodig voor het vinden van nieuwe mogelijkheden.

Creatief denken houdt dus in dat we het rechtlijnig denken doorbreken, om op die manier op nieuwe visies op een situatie te komen. Dit "DOORBREKINGSDENKEN" kunnen we leren, zoals we ook logisch hebben leren denken. Met andere woorden: het gaat erom een creatieve denkhouding aan te leren. Een mentale attitude dus die ons in staat stelt om flexibel en creatief met situaties en problemen om te gaan.

We kunnen daarbij aan een aantal handgrepen en invalshoeken denken: We vragen ons af: welke belemmerende denkpatronen zitten ons (NOG) in de weg?

Kunnen we:

- . nieuwe percepties ontwikkelen?
- . onverwachte invalshoeken vinden?
- . alternatieve oplossingen bedenken?
- . nieuwe mogelijkheden opsporen?
- . verschillende denkpatronen benutten?
- . systematisch onze eigen creativiteit en die van anderen bevorderen?

Het gaat bij deze vragende beantwoording van het thema creativiteit niet om HET antwoord of DE oplossing, maar om het openleggen van de weg naar eigen ontwikkeling.

Onze medewerkers Van Someren en Sietzema zullen niet in de eerste plaats vertellen wat zij en wij misschien WETEN, maar vooral laten zien hoe het creatieve proces verbeeldt, ontdekt en in haar uitwerking betrappt kan worden.

Voor ons is van belang te ervaren wat we NOG NIET weten over creativiteit.

VERGING HET U OOK ZO?

Buiten, de gestaag neerdalende regenbuien; binnen de bekende, gezellige, ongedwongen sfeer van herkenning, waardering, kortom het "wij-gevoel" op een donateursdag.

Voor mij zou de presentatie van Jac. van Someren met zijn "vrije vormen" een hoogtepunt gaan vormen; mijn verwachtingen waren hoog gespannen..... en ik werd niet teleurgesteld!

Aanvankelijk leek het erop dat Van Someren, mede door zijn gevatte en komische, maar helaas voor een groot deel onverstaanbare commentaar, de lachers op zijn hand te hebben. Echter, naarmate de diaserie en daarmee het inzicht in het wel heel bijzondere werk

Jacques van Someren op zijn praatstoel

van deze kunstenaar vorderde, raakte de zaal steeds meer geïmponeerd door zijn prestaties.

Indrukwekkend en fascinerend, zo zou ik het werk van deze veelzijdige kunstenaar willen omschrijven.

Een toepassing van wilg in de meest brede vorm. Van een enkele twijg tot robuuste bossen en van de kern van het wilgehout tot de gedroogde bast.

Met name de toegepaste combinaties van de verschillende materialen en technieken in zijn composities en andere opstellingen in de ruimte heeft ons (mij) een geheel andere kijk gegeven op het ons zo vertrouwde materiaal, de wilgeteen.

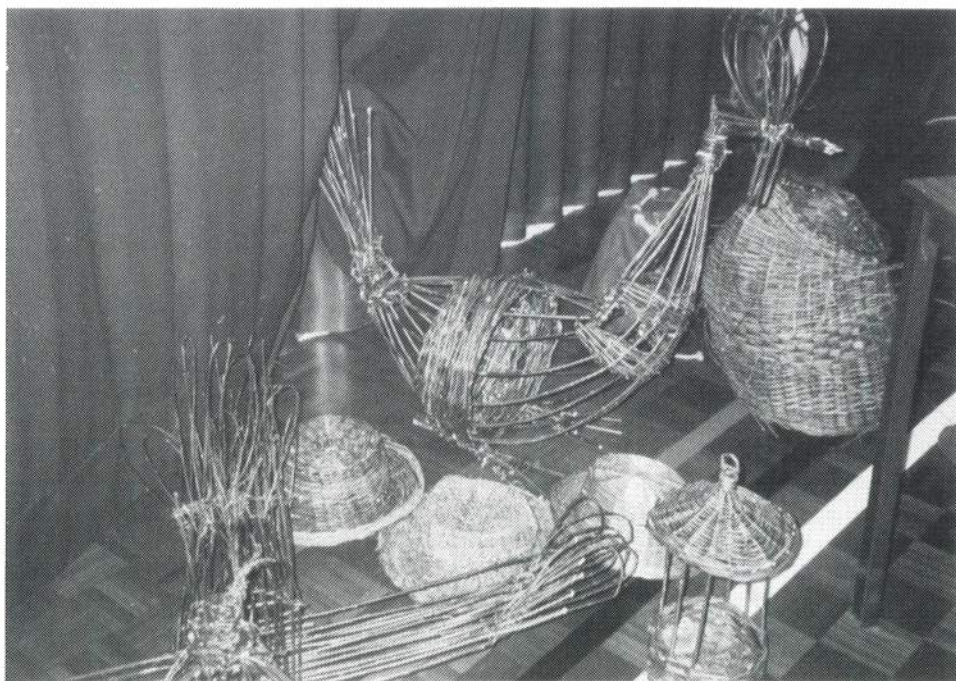
Tenslotte wil ik niet onvermeld laten dat mij persoonlijk de gekozen thematiek en symboliek bijzonder getroffen heeft.

Jac. van Someren, namens velen: bedankt voor deze bijzondere kijk achter de schermen van jouw kunstzinnige wereld!

Bob de Nigtere
IJsselstein

enkele vrije vormen

Na het openingswoord van de voorzitter was er gelegenheid tot het stellen van vragen.

Eén van de vragen betrof het demonstreren op braderieën, markten en milieudagen. Sommigen hebben bezwaar tegen vele niet beroepsmatig werkende vlechters die tijdens het demonstreren hun manden tegen lage prijzen (kunnen) verkopen. De spoeling voor ambachtslieden, die naast Kamer van Koophandel en BTW ook nog standhuur moeten betalen, wordt dan wel erg dun.

De Stichting ziet graag vlecht-demonstraties waarbij propaganda voor de Stichting wordt gemaakt. Verkoop van uitsluitend zelfgemaakte manden kan daarbij plaatsvinden, maar is geen doel. Aangezien de tijd en de reiskosten eigenlijk nooit goedgemaakt worden is het óók nog betalen van standhuur teveel van het goede. Daarom zoekt de Stichting dit soort markten niet.

De Stichting vindt dat een braderie of markt eigenlijk blij moet zijn met demonstratie (en uitleg) van zo'n milieuvriendelijk ambacht. Wij vinden zelfs dat reiskostenvergoeding plus een kleine vergoeding voor de moeite op zijn plaats zijn. En deze wensen worden bijna altijd gehonoreerd.

De plaatsen waar beroepsmandenvlechters heen gaan, zijn over het algemeen van heel andere aard dan die waar vrijwilligers van de Stichting voor gevraagd worden. En zij verkopen veelal ook import manden. Het zou wel goed zijn als bij de Stichting de namen bekend zouden zijn van alle personen die willen demonstreren en hun eisen en wensen voor een dergelijke demonstratie. Het secretariaat wordt nl. geregeld gebeld door instellingen die iemand, liefst in hun buurt, zoeken om te demonstreren. Met zo'n lijst hoeven we dan niet altijd op dezelfde demonstreerders een beroep te doen en kunnen de reiskosten beperkt blijven. Ook zijn zo zakelijke verkoopmarkten en milieudemonstraties ieder naar hun eigen behoefte te voorzien.

Wim Heeroma, Nederlandse mandenvlechter in Zuid-Frankrijk vertelde wat over zijn bestaan in Bédarieux, 60 km westelijk van Montpellier, waar hij vlecht, manden (ook import) verkoopt en in de periode van pasen tot half september cursussen mandenvlechten van een week geeft. Hij attendeerde op het grote jaarlijks terugkerende mandenfeest met défilé en vuurwerk op het tweede weekend in Augustus in het dorpje Vallabrègues, 25 km ten oosten van Nîmes gelegen aan de Rhône, een plaats waar vroeger 600 mandenvlechters werkten en nu nog maar één (van de 750 inwoners).

Bob de Nigtere vertelde kort waar de museumwerkgroep mee bezig is en riep enthousiaste vrijwilligers op om zich te melden om (na enig scholing) verspreid in het land manden in musea te gaan inventariseren en eenvoudig te beschrijven. Hiernaar bestaat nl. bij de musea behoefte. Tegelijkertijd is het voor ons als Stichting ook zeer interessant inventarismateriaal.

De vrije vormen

Bij de uitnodiging voor deelname aan de donateursdag was ook de opwekking zelf vrije vormen te maken en mee te nemen, omdat de dag in het teken van "Vrije-Vormen" zou staan. Hieraan was door een tiental donateurs gehoor gegeven. Deze makers toonden hun werk en voorzagen het van commentaar.

Ina Singeling en J.J. Hofstra maakten respectievelijk een vliegtuig en een haan van grauwe teen.

Sleutels maakte, omdat hij het jammer vond grondstof in de vorm van gestroopte wilgebast weg te gooien, er een mooi zwierige en soepele hoed van.

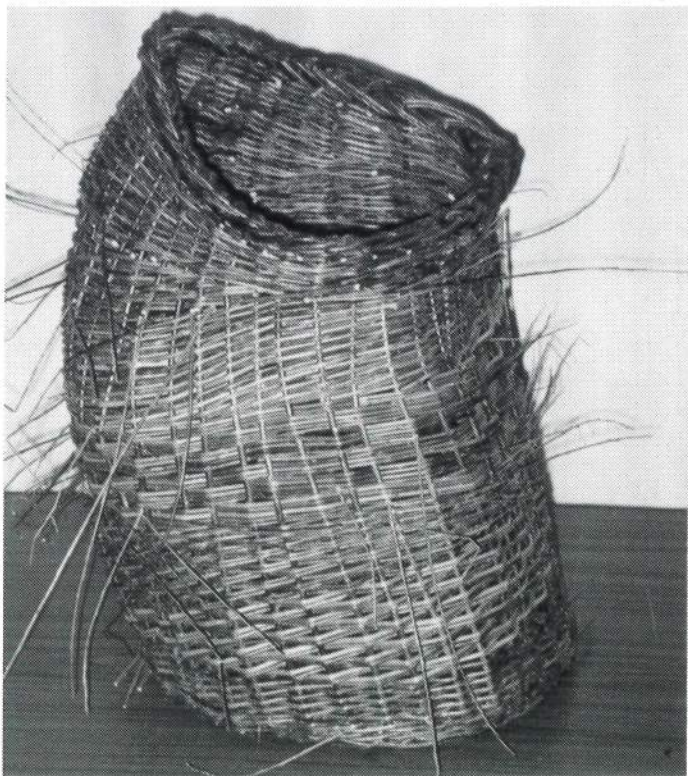
Verstappen maakte twee hoeden van diverse soorten teen. De rand was te smal om voor ouderwetse "pijlendoeden" (bij het koningschieten) gebruikt te kunnen worden, maar verder voldeden zij goed.

Nendels vlocht een 60 cm hoge opengewerkte standaard als onderstel voor een bloempot.

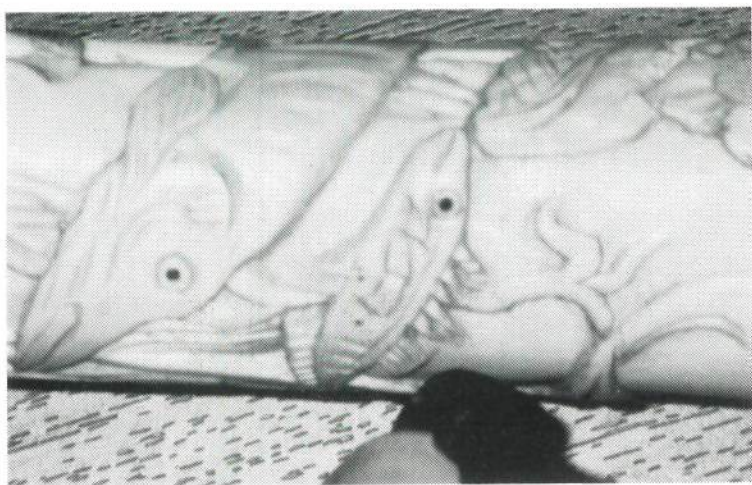
Briels liet zien wat hij van zijn grootvader (die zijn eigen manden maakte in de wintertijd) geleerd had en hoe hij het zonder speciale cursussen had ontwikkeld.

Truus Sijben liet zien hoe je leuke kleurige kransen kan maken als je maar de goede teensoorten gebruikt. En dan deze verder met bloemen of ranken of wat ook opsiert.

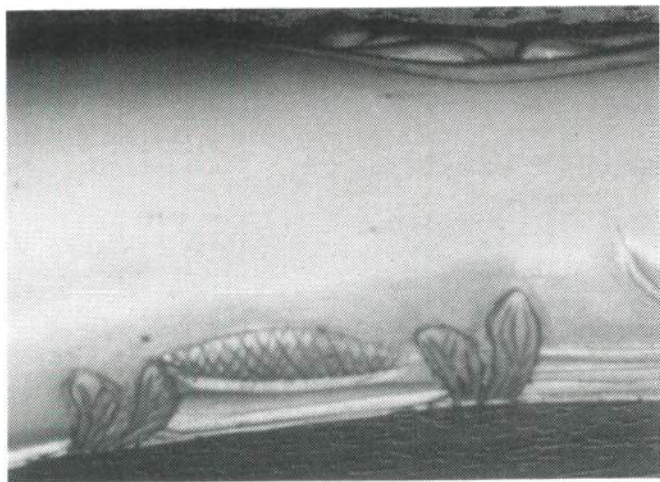
Nijskens maakte een tenen voedertafel met dakje als een open kooitje. Hopelijk zien de vogels het niet voor een nieuw soort vangkooi aan, want dan schiet het model zijn doel voorbij.

van rond via vierkant naar driehoekig

geen ivoor, doch eenvoudig wilgehout

Heeroma werd door een vriend uitgedaagd eens iets ronds te maken wat toch vierkant was. Zoals op bijgaande foto is te zien ging hij zelfs nog verder en maakte een vierkante mand met een ronde bodem en een driehoekige rand. Leuk speels door de niet gesnoeide eindjes.

Coumou had zich ingespannen om eens heel anders met wilgehout bezig te zijn. Met heel kleine stokjes liet hij zien dat zijn vlechtboog niet altijd gespannen is. Maar zeer opvallend was zijn snijwerk in een wilgestok. Het hout was zo fraai en zo glad dat het wel ivoor leek. Op bijgaande foto is aan de noestjes (van slapende knoppen) te zien dat het inderdaad hout en geen elfenbeen is.

Alles bijelkaar dit jaar in Zuid-Nederland zeer originele werkstukken en de keus van Nederweert-Eind als plaats van samenkomst was gerechtvaardigd, want opvallend was dat de helft van de makers uit deze omgeving kwam.

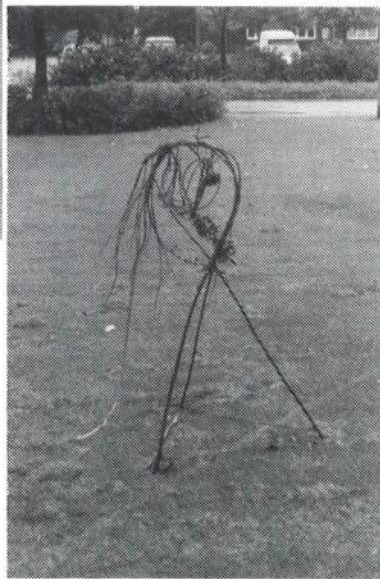
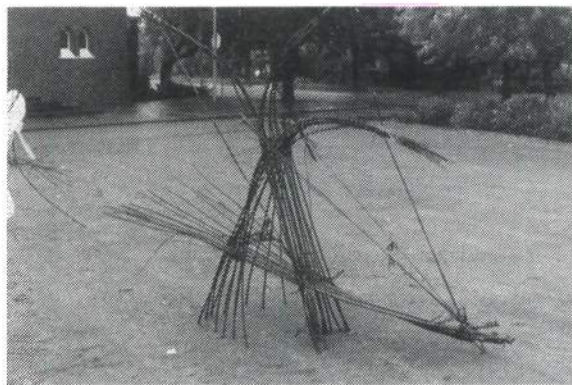
C.T.N.

Het klinkt eenvoudig maar wanneer je gewend bent om in bodems, staken, kimmén en randen te denken, valt het niet mee om tot "iets anders" te komen. Dat bleek mij ook tijdens mijn opleiding in Frankrijk. Daar kwam een aantal middagen een kunstenaar om met ons met vormen te spelen en daardoor onze blik wat te verruimen. De opzet was dat er andere vormen met twijg zouden ontstaan. Dit bleek ontzettend moeilijk, we zaten zo vast aan de traditionele vormen en technieken dat we tot niets kwamen en maar met klei, hout en steen aan de gang gingen. De kunstenaar zag ook niets in twijg!

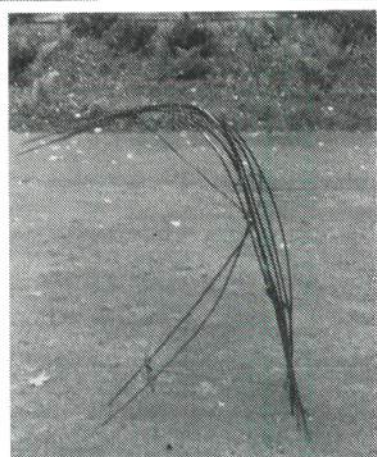
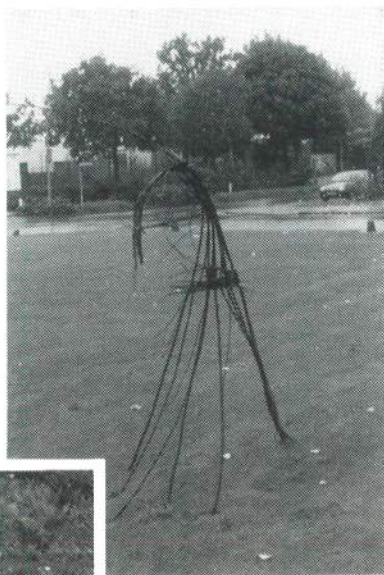
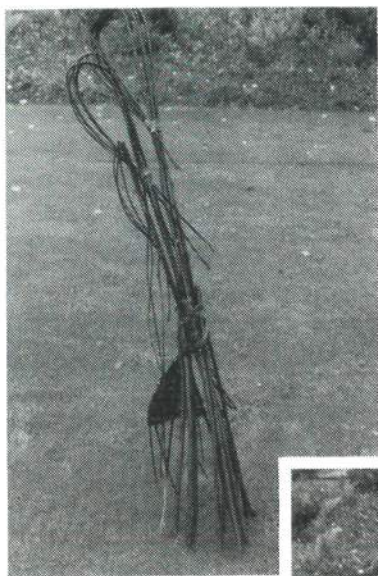
Hoe verrassend om kennis te maken met het werk van Jac. van Someren. Zijn kort, bondig maar zeer duidelijk commentaar erbij raakte velen. Zijn binding met natuur, milieu en hoe we ermee omgaan is sterk bij mij blijven hangen.

Na de lunch bleek dat dat bij meerderen aangeslagen was. Na zoveel voorbeelden van wat je met twijg kunt, grepen een aantal van ons naar de twijgen en de wilgebast. Het viel me op met hoeveel enthousiasme er gewerkt werd; en met hoeveel vrijheid. De resultaten leken dan ook totaal niet op manden. Van de hulp en kennis van de twee kunstenaars werd heel weinig gebruik gemaakt. Is dit een teken dat kunst ons kan raken en ons daardoor helpt om onze wereld te verruimen???

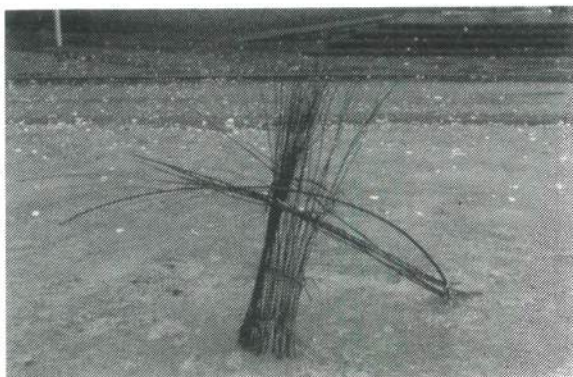
Tonny Gerfen

foto's Tonny Gerfen

een aantal vrije vormen in de middag gemaakt

Deze mand en de ovale eiermand uit het vorige bulletin zijn van dezelfde mandenmaker. Helaas is de naam van de mandenmaker bij de werkgroep niet bekend.

De vorm van de mand is ovaal, gemaakt van geschilde teen en wel van Belgisch Rood.

Bodem: aantal stekken 4 x 2, dikte van de stekken doorsnede $6\frac{1}{2}$ -10 mm. De middelste 2 paren stekken zijn dunner dan de buitenste twee, omdat die niet gesplitst worden.

Beslagtwijgen 2 x 3 stuks doorsnede 8-9 mm. Afstand tussen de stekken h.o.h. $7\frac{1}{2}$ cm.

Het beslag meet na éénmaal knopen $26\frac{1}{2}$ cm. Het knopen noemen we het vastzetten van de voeteinden van de beslagtwijgen door de beslagtwijgen zelf. En éénmaal wil zeggen: aan voor- en achterzijde eenmaal onder en over de kopstekken vlechten. Daarna alle kopstekken plus het 1ste en 4de paar stekken al parend splitsen. De toppen van de beslagtwijgen worden al parend uitgewerkt in 3 ronden. Het beslag meet dan 32 cm lang en 10 cm breed.

Hierna wordt de bodem op maat gemaakt met 8 twijgen, top aan top, voet aan voet. Dit gedeelte lijkt links om te zijn gevlochten. Helaas kan de mandenmaker het ons niet vertellen. Is het gedaan om scheluw trekken van de bodem te voorkomen? Of heeft hij na het beslag de bodem tijdelijk omgedraaid en zo op maat gevlochten?

De bodemmaat is nu $40\frac{1}{2}$ cm x 21 cm.

Staken: aantal 36 stuks doorsnede 8 mm.

De bodemkim is met 3 twijgen gevlochten, waarvan 1 ingestoken en met de toppen begonnen aan de lange zijde, eenmaal rond.

Een opzetkim van 3 twijgen die anderhalf maal rondgaan.

De toppen worden helemaal uitgevlochten.

Buitenmaat van de bodem (inclusief kim) is 43 cm.

Wand: een hollandse eer, aan de lange zijde begonnen met twijgen van ca 1.40 m lang en doorsnede $6\frac{1}{2}$ -7 mm.

Er zijn 31 twijgen gebruikt; geen volledige hollandse eer. De hoogte van de wand aan de buitenzijde is nu $14\frac{1}{2}$ cm.

Er volgt een tussenkim van 6 twijgen (2 x 3), aan de kop begonnen.

Deze broodbezorgmand heeft geen hengel of oren, maar grepen onder de rand. D.w.z. aan de lange zijden zijn openingen in het vlechtwerk na de tussenkim. Een stek wordt rechts naast de middelste staken aan de lange zijden ingestoken, zodat het een paar vormt. Links en rechts hiervan blijft een opening. De hoogte van de opening is $2\frac{1}{2}$ cm. Met een klein aantal twijgen wordt het tussenstuk gevlochten, steeds met de voet aangelegd. De kim onder de rand wordt met de toppen begonnen en vóór de opening verlengd.

Rand: achter 2, voor 4. Er zijn 7 staken afgepend. De randbreedte bedraagt $3\frac{1}{2}$ cm.

Bovenmaten van staak tot staak gemeten: lang 55 cm en breed 33 cm.

Hoogte van de mand, buitenwerks 21 cm.

De mand is uitgesnoeid met een snoeimes, gezien enkele uitschietters.

A.D. van 't Hoog

De broodbezorgmand is niet de beschreven mand, maar laat zien dat bijv. een tussenschot mogelijk is of 3 i.p.v. 2 openingen.

GEEF EEN BOEK

Is het niet een goede suggestie, nu met de feestdagen in zicht, om een familielid of kennis te verblijden met een boek waarmee je je vlecht-kennis kunt vergroten en waaruit je meer over de historie van de Nederlandse mandenvlechterij op kunt steken? Een boek waar veel plezier aan te beleven is?

Die zijn er en wel: "Het vlechten van Ovale manden met teen", "Het vlechten van Ronde manden met teen" en het boekje "Geriefteen". Alle drie uitgegeven door onze Stichting. Vooral het eerste en laatste boekje zijn boeiend om te lezen; het boek over de ronde manden is meer een leer/instructieboek.

Is 't een idee?Neem dan de pen en gireer op giro 26 95 726 van de Stichting Wilg & Mand te Veessen resp. f 30,-, f 9,50 of f 9,50 (dit is inclusief verzendkosten) voor de boeken Ovalemand, Rondemand of Geriefteen of voor alle drie te samen f 46,-. U krijgt uw bestelling per omgaande toegezonden. Natuurlijk zenden we de bestelling ook graag direct naar een door u opgegeven adres. Onze penningmeester ziet uw opdracht gaarne tegemoet.

VALLABRÈGUES

Op de donateursdag van Wilg & Mand in september '93 sprak Wim Heeroma, een beroepsvlechter in Zuid-Frankrijk, over het jaarlijkse feest van de mandenvlechterij en het kunstambacht te Vallabrègues, een Provençaals dorpje langs de Rhône, ongeveer 25 km ten zuiden van Avignon.

Bij zijn toelichting dacht ik meteen aan de foto's die ik er heb genomen deze zomer bij de vakantie-uitstap van ons gezin. Het was inderdaad een typisch zuiders dorpsfeest dat aanving met een folkloristische stoet over het vlechtwerk, vanaf het kappen van de wilgen tot het eindproduct, o.a. de 'Banaste', een grote kersenmand.

De dorpsbewoners stelden in authentieke klederdracht de verscheidene taferelen voor op een twintigtal prachtig versierde huifkarren.

Het ambacht van vlechter is er intussen uitgestorven. Maar..... het mooie van de stoet was wel de laatste kar, in feite een praalwagen, waarmee een jonge vlechter op veel applaus en enthousiasme werd onthaald. De jongeman zal zich opnieuw als vlechter te Vallabrègues vestigen. Op deze foto ziet u de kunstig gevlochten draak van Tarscon die naar de legende ergens in de Rhône huist. Dit vlechtkunstwerk werd gemaakt door de nieuwe kroonprins die alvast zijn vaardigheden bewijst!

Jos Steyvers
Negenoord

foto's J. Steyvers

EEN STAGE

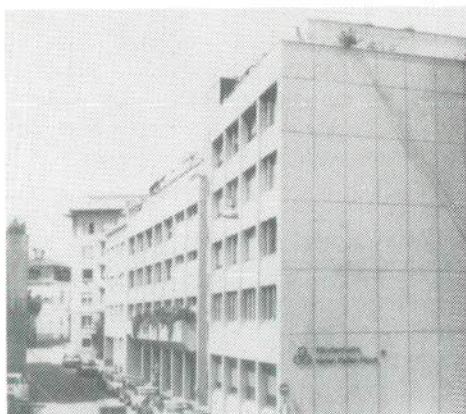
Vier maanden stagelopen in de vlechtwerkplaats van een blindenhuis
te Basel, Zwitserland
o.l.v. Wim van der Zande

Verslag na twee maanden.

"Blindenheim Basel" is een huis voor slechtzienden; studenten, werkenden en bejaarden. In dit huis is een werkplaats waar manden worden gevlochten, borstels gemaakt en stoelzittingen en -leuningen worden gevlochten.

Er is ook een winkel waar alles wordt verkocht en men staat eens per maand op de markt. In de winkel staan veel import-manden *), voornamelijk uit Frankrijk.

Bestellingen en reparaties worden in de werkplaats uitgevoerd en nu er twee "praktikantinnen" zijn hoeft er wat minder geïmporteerd te worden. In de mandenmakerij werken Wim van der Zande, een slechtziende, twee praktikantinnen, waaronder ik, en een leerling. In de borstelmakerij werken drie slechtzienden. In de stoelenvlechterij

werken ca 10 slechtzienden, één met biezen en draad en de anderen met rotanschenen.

Ik ben hier mijn stage op 1-9-'93 begonnen in een spliksplinter-nieuwe werkplaats met alles bij de hand. Wat een genot is dat. Ik werk niet zittend op de grond, zoals in Nederland, maar op een werkbank op stoelhoogte, waarop al het gereedschap zijn eigen plek heeft. De manden worden gemaakt op een hoge, schuine werktafel waar ze met een priem op vast worden gezet. En bodems maakte ik hier op schoot, niets onder de voet.

De eerste serie bestond uit 10 ronde papierkorven (prullenmanden) van pitriet met een houten bodem. Dat was even schrikken, niet wat ik had verwacht, maar nu weet ik ook hoe pitriet vlecht en dat je handen daar verschrikkelijk van slijten.

De volgende series, gelukkig allemaal van twijg, bestonden uit:
10 kersenplukmandjes, rond met twee oortjes,
10 vierkante wasmanden met oren,
5 vierkante wasmanden met deksel,
5 ovale fietsmanden,

6 ronde wasmanden met deksel met vlechtrand en

6 vierkante wasmanden met oren (maatje groter dan de vorige).

Hier en daar waren wat nieuwe technieken te leren, maar het was heerlijk om door het seriematig werken technieken, vorm en snelheid te verbeteren.

Naast het zelf vlechten let ik ook op wat de anderen maken, dat is leerzaam, vooral de reperatiestukken.

Ik heb hier kost, inwoning en een vergoeding. De kost valt tegen, de rest valt mee. Het huis ligt aan de rand van het centrum, de oude binnenstad. Basel is een mooie, gezellige stad met veel pleinen, kleine straatjes, waterbronnen, trappen, gevelbeplanting en bloembakken. De Rijn loopt midden door de stad. Er zijn hier veel musea en bioscopen, geen tijd om mij te vervelen. Dagelijks loop ik een rondje door de stad, waarbij ik het niet kan laten te smullen uit een puntzak "Heisse Marroni". Dit zijn gepofte tamme kastanjes die je op iedere hoek van de straat kan kopen. De avonden vul ik voornamelijk met lezen en schrijven in mijn werkboek en het schrijven van een heleboel brieven. Men is hier jaloers op de vele post die ik krijg, kruiwagens vol: ik wordt niet vergeten!

Dit was de eerste helft van mijn verslag, er komt nog een vervolg.

José Schilder

*) Onder import-manden wordt door José wel wat anders verstaan dan we in Nederland gewend zijn! Red.

veel meer wit dan bruin.....

sterke Franse invloed binnen een week

foto : Pieter Karel

Na ruim 20 jaar bezig geweest te zijn met (vrijwillig) werken in grienden en knotwilgen moest het er nu tóch een keer van komen. Vorig jaar kreeg ik voor mijn verjaardag een cursus mandenvlechten cadeau die ik volgde in de zomervakantie in het Zuiderzeemuseum te Enkhuizen. Met nog een 10-tal beginners werden we ingewijd in de geheimen van stekken en staken, eren en matten, paren en randen, beugels en oren.

De ervaringen waren zodanig dat de week een vervolg kreeg in de huiskamer thuis en op diverse vlechtdagen hier in de buurt. En het was dan ook niet vreemd om dit jaar weer op cursus te gaan, maar dan in Frankrijk.

Omdat ik vorig jaar heel positieve berichten hoorde over de cursus in het Franse Viller werd er besloten om in gezinsverband (totaal 5 personen + 1 hond) naar Frankrijk te reizen. Op de heenweg konden dan mooi Belgische vrienden worden bezocht en na de vlechtweek zouden we rustig van camping naar camping trekken om weer in Nederland te komen.

Achteraf mogen we op een bijzonder geslaagde week terugblikken en dat heeft diverse oorzaken. Viller ligt in een nog onbedorven kleinschalig agrarisch landschap met bossen, meren en moerassen in het noordoosten van Frankrijk. Viller is een klein dorpje met een hechte gemeenschap waarin de Nederlandse Vereniging "Kade Atelier" te Utrecht een aantal werk- en verblijfsruimten heeft ingericht in een oude boerderij. Tevens worden er ca 60 melkgeiten gehouden en de melk wordt verwerkt tot enkele typen geitekaas.

Er kan in de boerderij, op zolder, worden geslapen in slaapcabines, maar de helft van de cursisten gaf er de voorkeur aan te kamperen op een achter de boerderij gelegen weide.

Op de begane grond van de boerderij is de woon- en verblijfsruimte die sober doch doelmatig is ingericht. Er was een heuse kok ingehuurd die de inkopen deed en de maaltijden verzorgde.

Op de eerste verdieping is de werkruimte waar we elke dag van 10 uur 's ochtends tot 7 en soms 8 uur 's avonds werkten, onderbroken door koffie-, thee- en lunchpauzes.

Onze groep bestond uit 10 cursisten waarvan de helft gevorderd was, een paar waren beginners en er waren ook enkele ver-gevorderden bij. Er waren er ook een 4-tal die twee weken achter elkaar bleven. De leiding bestond uit twee personen, nl. Tonny Gerfen en José Schilder, waardoor er veel aandacht per cursist kon worden gegeven. Er zijn dan ook vele typen en afmetingen manden gemaakt, zowel van bruine als van geschildte teen.

Opvallend was dat er haast geen oren werden aangezet en dat het bekende hoepeltje die de staken na het aanprikken bijeenhoudt plaats had gemaakt voor een touwtje dat strak om de staken heen werd gebonden en meteen ná de weerkim werd losgemaakt. De staken moesten dan maar goed staan!

Er zijn ook enkele mandjes om een houten mal gevlochten die na het vlechten in de mand is opgesloten. Door een ingenieuze, taps toelopende zwaluwstaartconstructie kon deze in 5 delen worden uitge-

schoven en uit de mand verwijderd.

De al eerder genoemde kok zorgde ervoor dat we alle aandacht bij het vlechten konden houden en we kwamen pas overeind vanachter onze plank als het avondeten op tafel stond.

Na een week vlechten keken we naar een verzameling van ruim 40 manden en mandjes, vrijwel allemaal verschillend van materiaal, vorm, afmeting, vlechtmethode en randafwerking.

Nog enkele tips voor volgend jaar:

- maak je manden stapelbaar, zodat ze op de terugweg minder ruimte in beslag nemen, zet liever ook geen beugels maar oren, of doe dit thuisgekomen;
- spreek zoveel mogelijk vaste tijden af voor pauzes, zodat koffie en thee niet oud worden en het warme eten niet koud.

Tenslotte kan ik een dergelijke cursusweek aan iedereen aanbevelen!

Pieter Karel, cursist
Enkhuizen, 31 juli 1993

Het bovenstaande verslag werd mij toegestuurd met de vraag het te corrigeren. Waarom? Het is goed en anders. Iets toevoegen wil ik wel.

10 cursisten hebben in 5 dagen 41 manden gemaakt. Niet van die gewone, nee heel bijzondere. Naast een enkele scheve mand, waar de maakster ook trots op was, zijn er ajourmanden en vierkante boodschappenmanden gemaakt. Daarnaast verschenen er verschillende poppewiegjes, een plukmandje voor lindebloesem (hoe verzon hij het?!), platte manden met een Franse bodem inclusief een sierkruis, een pruimenplukmand met een hengel van een heuse Franse pruimeboom en een rugtasje. Het was een prachtige verzameling geworden waar Tonny en José met recht trots op waren.

Het was een fantastische week daar in dat mini-dorpje in Frankrijk. Al vlechtend ontstond er een leuke groep die tijdens de heerlijke maaltijden niet uitgepraat en uitgelachen raakte. Tonny en José waren naast goede en geduldige instructeurs ook fijne gastheer en -vrouw. En wat kunnen die twee zingen als de Franse buurman Firmain ze zo ver heeft gekregen.

Binnenkort zien we elkaar weer voor foto's en om verder te praten en te lachen.

En volgend jaar weer!

Andrien van Abcoude

DONATIE

Bijgesloten zult u de bekende acceptgiro weer vinden. Dit keer wat vroeger met o.a. de hoop dat degenen die vorig jaar laat waren met hun donatie dat nu vroeger gaan doen.

Wij hopen ook dat degenen die 1993 nog niet voldeden dat nu gauw samen met 1994 zullen afwerken.

Als u in gebreke bent gebleven wordt dit op de acceptgiro aangegeven door vermelding 1993 + 1994.

Besef dat het nalopen van achterstallige betalingen ook voor de penningmeester vervelend is en helaas ook zeer tijdrovend. Dus help mee door snel te gireren of per bank over te maken.

Voor mensen in het buitenland geldt: zend het donatiebedrag in bankbiljetten naar de penningmeester. Dat is in het verleden altijd goed gegaan.

U krijgt veel dank van de penningmeester.

NIEUWE DONATEURS

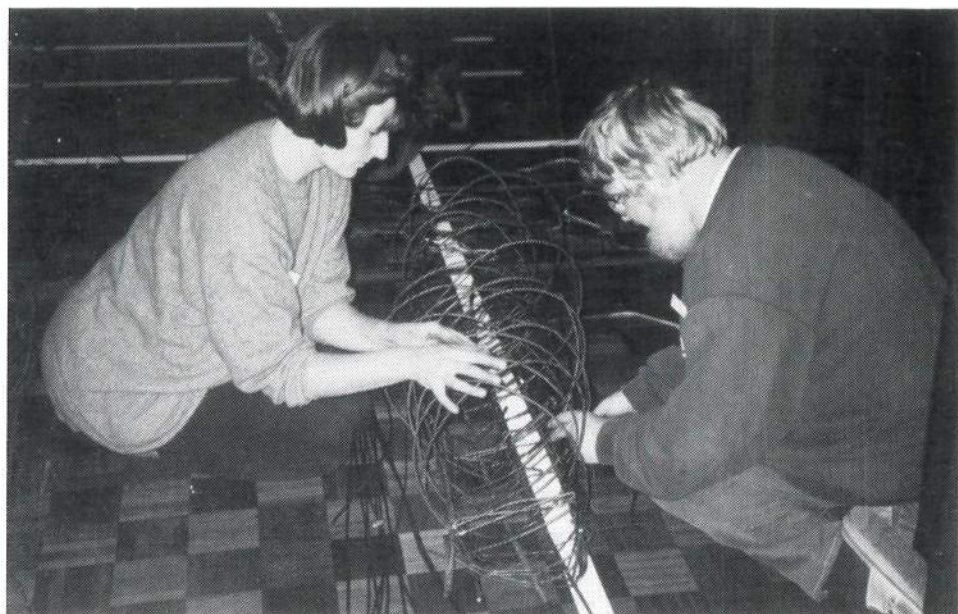
H.A.C. Caris	Beukenlaan 53	5563 AG Westerhoven
W.G. Derks	Nijenkamp 131	6651 HJ Druten
E.J. Draaijer	Wolbertsdijk 1	8191 NW Wapenveld
G.W.A. Grond	Aaltenseweg 46	7051 CM Varsseveld
Mw. A. Heijmen	Hoeverweg 35	1934 PL Egmond a/d Hoef
Kouwenberg	Bilderdijkstraat 37	1962 SJ Heemskerk
A.J. Lensink	Veldweg 15	7273 PP Haarlo
Mw. T. Marcelissen	Spiekestraat 25	4735 ST Zegge
H.W.M. van Mierlo	Provincialeweg 35	5563 AG Westerhoven
Mw. G.H. Plantagie	Bakkersweg 18	3781 GP Voorthuizen
B.H.M. Rinken	Pierikstraat 5	7011 JM Gaanderen
Mw. P.D. Samuels	Diamantdijk 38	4706 GW Roosendaal
Mw. A. Schröder	Fivelingo 9	3524 BJ Utrecht
Mw. S. Sperling	Rozenstraat 17	6581 XP Malden
P.H.A. Spieringhs	Oudegracht 200	3511 NR Utrecht
Mw. M. Stinissen	Kleine Oord 125	6811 HZ Arnhem
M.C. Stuijts	Wernhoutseweg 27	4881 GA Zundert
Mw. A.W.E. Theiken	P. Campersingel 249	9713 AP Groningen
L. v.d. Wiel	Nemelaerstraat 31	5076 AP Haaren
Mw. M. van Zelst	Meeuwenlaan 44	1935 EJ Egmond Binnen

RECTIFICATIE

In Bulletin 1993-3 is op pag.44 onderaan het stukje van M. Pot weggevalle de vraag: "Wie rekent nu eens uit hoe groot zo'n mand zou moeten zijn die 49,40 kg spijkers inhoudt?"

INLEVEREN KOPIJ

Uw kopij wordt zeer op prijs gesteld. Gaarne toezenden aan het secretariaat, vóór 15 januari 1994.

foto's Nolthenius

veel belangstelling voor boeken en gereedschappen

